

Tampereen kaupungin lupaehdot mikroliikenteen operointiin

Tämä dokumentti sisältää lupaehdot, joilla mikroliikkumisen palveluntarjoajat saavat Tampereella operoida. Ehdot on laadittu koskemaan ensisijaisesti sähköpotkulautojen vuokrauspalveluita tarjoavia yrityksiä, mutta niitä tulee noudattaa myös muiden mikroliikkumisen välineiden vuokraustoiminnassa. Lupaehdoja ei kuitenkaan sovelleta pienimuotoiseen, alle 50 välineen vuokraamistoimintaan (esim. hotellien omat vuokrapyörät) eikä kaupungin itse järjestämään asemalliseen kaupunkipyöräpalveluun. Liikkumispalvelulain mukaisesti kaupunki voi muuttaa ehtoja myös kesken toimintakauden.

Näissä lupaehdoissa 'operaattorilla' tarkoitetaan toimijaa, jonka vastuulla on palvelun järjestäminen ja siihen kuuluvat toiminnot, kuten palvelun tarjoaminen, liikkumisvälineiden huollot, siirtely, asiakaspalvelu jne., riippumatta siitä onko operaattorilla käytössä alihankkijoita/sopimuskumppaneita. Operaattori vastaa siitä, että kaupungin operaattorilta edellyttämät asiat toteutuvat riippumatta siitä, kuka palvelun tai sen osa-alueen tosiasiaa tuottaa.

Tampereen kaupungin lupaehtojen ohella operaattorin tulee noudattaa Suomessa voimassa olevia lakeja ja asetuksia, joilla liikennettä ja ennen kaikkea mikroliikkumista säädellään. Merkittävimmät toimintaa koskevat kansalliset lait ja asetukset ovat:

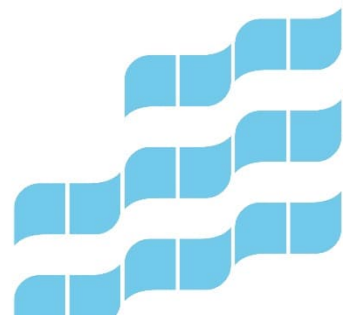
- Tieliikennelaki
- Ajoneuvolaki
- Liikennepalvelulaki
- Asetus ajoneuvojen käytöstä tiellä
- Laki ajoneuvojen siirtämisestä

1. Toiminnan käynnistäminen ja yhteistyö

Tampere haluaa edistää uusien liikkumisen palveluiden käynnistymistä alueellaan ja haluaa olla aktiivisessa yhteistyössä kaupungissa toimivien operaattoreiden kanssa. Toimintaa käynnistettäessä tulee järjestää tarvittava määrä neuvotteluita kaupungin ja operaattorin välillä, joissa käydään läpi yhteistyön käytännöt ja voimassa olevat lupaehdot sekä sovitaan yhteydenpitotavoista. Toimintaa ei voi käynnistää ennen mikroliikenneluvan saamista.

Operaattorin tulee kertoa toimintaa käynnistäessään kaupunkiin tuotavien liikkumisvälineiden määrää. Operaattorin on myös kuvattava jatkosuunnitelmansa toiminnan mahdolliselle laajentamiselle sekä alueellisesti että määrällisesti. Operaattorin tulee pitää kaupunki ajan tasalla palvelunsa suhteen ja informoida toimintaan liittyvistä merkittävistä muutoksista liikennepalvelulain mukaisesti. Pienistä muutoksista esim. toiminta-alueeseen ja välineiden määrään (alle 200 kpl muutos) ei kuitenkaan tarvitse informoida.

Tampereen kaupungilla ja operaattorilla tulee olla keväisin ennen operointikauden alkamista tapaaminen, jossa käydään läpi voimassa olevat lupaehdot sekä mahdolliset niihin tehdyt muutokset.

Lisäksi kauden lopussa voidaan järjestää tapaaminen, jossa käydään läpi kauden onnistumiset ja haasteet sekä sovitaan jatkotoimenpiteistä.

Operaattorin tulee lisäksi toimia yhteistyössä muiden maan- ja kiinteistönomistajien kanssa, mikäli nämä haluavat tehdä rajoituksia toiminnalle omistamillaan kiinteistöillä (esim. taloyhtiöt, yliopisto- ja sairaalakampukset). Operaattorin tulee varmistaa sujuva prosessi myös yksityisten maanomistajien suuntaan niin, ettei kaupungin tarvitse olla osallisena keskusteluissa, ellei maanomistaja erityisesti niin toivo. Operaattorin on kunnioitettava maanomistajien määräämisoikeutta asiassa. Operaattoreiden on varmistettava, että keskitetty asiakaspalvelu hoitaa palautteet oikeille käsittelijöille viipymättä, ellei yhteydenottoja voida ohjata suoraan asiantuntijoille.

2. Toiminta-alueet

Ennen toiminnan aloittamista sekä vuosittain ennen ajokauden käynnistämistä operaattorin on esitettävä kaupungille toiminta-alueensa. Tampereen kaupungilla ei tällä hetkellä ole rajoituksia toiminta-alueeseen, vaan toimintaa voi järjestää kaikkialla kaupungissa. Toimintaa käynnistettäessä kaupunki voi antaa näkemyksensä sopivasta toiminta-alueesta, mutta operaattori voi valita toiminta-alueensa myös itsenäisesti.

Toiminta-alueen sisällä voi kuitenkin olla alueita, joissa ajo halutaan estää kokonaan (esim. luonnonsuojelualueen polut, urheilukentät, skeittiparkit jne.). Operaattorilla tulee olla teknisesti turvallinen ratkaisu estämään ajo tällaisissa kohteissa kaupungin niin vaatiessa. Kaupunki toimittaa ajokieltoalueet esim. paikkatietomuodossa operaattorille.

3. Liikkumisvälineiden määrä

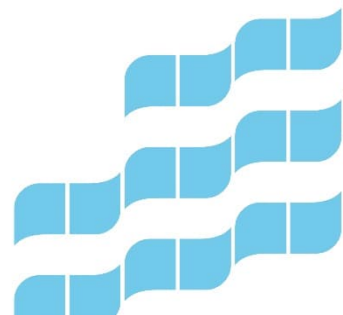
Tampereen kaupunki ei rajoita vuokrattavien mikroliikkumisvälineiden kokonaismäärää kaupungissa toistaiseksi.

Tampereen kaupungilla on kuitenkin käytössä keskustan alueella välineiden kokonaismäärärajoitus yhteensä maks. 1500 välinettä (laskennallinen pysäköintikapasiteetti alueella on n. 1900), joka jaetaan tasaisesti operaattoreiden kesken. Rajoituksen noudattamista seurataan datan kautta ja rajan ylittämisestä lähtee ylityksistä operaattoreille automaattisesti huomautus päivittäin. Operaattorin on huomautuksen saamisen jälkeen vähennettävä liikkumisvälineiden määrää alueella rajojen mukaiseksi käytännössä siirtämällä välineitä rajoitusalueen ulkopuolelle. Hetkelliset ylitykset ovat sallittuja esim. tapahtumista johtuen, mutta operaattorin on vähennettävä lautamäärä rajoituksen mukaiseksi viimeistään seuraavaan maanantaihin klo 12 mennessä.

Rajoitusalue on näiden ehtojen liitteenä (liite 1).

4. Toiminta-ajat

Tampereen kaupungin peruskausi mikroliikkumisen operointipalveluihin on 15.4.–14.11. Operaattori ei saa ilman erillistä kaupungin kirjallista (sähköposti) suostumusta operoida peruskauden ulkopuolisella ajanjaksolla.

Mikäli operaattori haluaa laajentaa toimintakautta peruskauden ulkopuolelle, tulee operaattorin tehdä siitä erillinen hakemus sähköpostitse kaupungin yhteyshenkilölle, jossa operaattori kertoo hakemansa lisääjän. Hakemuksessa operaattorin on kuvattava, millä tavoin se varmistaa katujen kunnossapitoon liittyvien toimintojen sujuvuuden ja häiriöttömyyden sekä vuokrauspalvelun liikenneturvallisuuden. Kaupungilla on oikeus evätä operointi peruskauden ulkopuolella, mikäli se kokee esitetyn ratkaisumallin riittämättömäksi.

Myönnetyn lisääjän aikana kaupungilla on oikeus vaatia poistamaan liikkumisvälineet kadulta, mikäli säätilassa tapahtuu merkittävä pysyvämpi muutos, mikä estäisi välineiden turvallisen käytön. Operaattoreilla on 72 h aikaa poistaa tällaisessa tilanteessa laudat kadulta. Lainojen palauttamisesta takaisin kadulle tämän jälkeen on sovittava erikseen kaupungin kanssa.

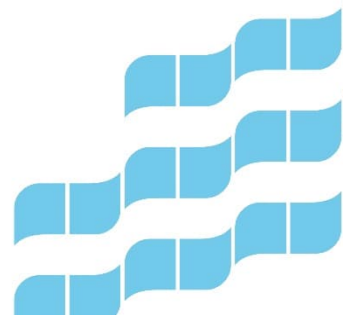
Tampereen kaupungilla ei tällä hetkellä ole voimassa ehtoja liittyen palvelun tarjoamiseen eri viikonpäivinä tai kellonaikoina (pois lukien turvallisuusvaatimukset, ks. kohdat nopeusrajoitukset ja liikenneturvallisuus).

5. Pysäköinti

Liikenneturvallisuuden, liikenteen sujuvuuden, katu ympäristön esteettömyyden ja siisteyden vuoksi Tampereen kaupunki on määrittänyt alueita, joilla mikroliikkumisvälineiden pysäköinti on kokonaan kielletty. Operaattorin tulee ottaa kaupungin kieltoalueet käyttöönsä ennen toiminnan aloittamista ja operaattorilla tulee olla tekninen ratkaisu, joka estää pysäköinnin kielletyillä alueilla. Operaattorin tulee varmistaa, että käyttäjiä ohjeistetaan selkeästi pysäköintikieltoalueista. Operaattorin on sitouduttava päivittämään ohjeitaan ja taustajärjestelmiään viimeisimmällä voimassa olevalla versiolla pysäköintirajoitusalueista sekä ottamaan kaupungin toimittamat uudet pysäköintirajoitusalueet viipymättä käyttöön. Kaupunki toimittaa pysäköintirajoitusalueet esim. paikkatietomuodossa operaattorille.

Tampereen keskustassa on lisäksi käytössä ns. *pakotetun pysäköinnin alue (liite 2)*, jossa pysäköinnin on tapahduttava vain pysäköintiin varatuissa paikoissa. Pysäköintiä varten on toteutettu erikseen sähköpotkulaudoille varattuja pysäköintiruutuja ja -telineitä. Lisäksi käytössä on joissain kohdissa pyöräpysäköintipaikkoja sekä muita muuten pysäköinnille soveltuviksi arvioituja paikkoja. Operaattoreiden tulee teknisellä ratkaisulla ohjata tällä alueella pysäköinti tapahtumaan vain kaupungin sallituiksi määrittelemillä alueilla. Liikkumisvälineiden ei tarvitse kaikkien mahtua pysäköintiruutuihin tai telineisiin, vaan pysäköinti-infran tarkoitus on osoittaa toivottu paikka pysäköinnille. Operaattorin tulee kuitenkin huolehtia, että digitaalinen raja pysäköintikohteiden ympärillä on riittävän tiukka ohjaamaan pysäköinti tehokkaasti fyysisesti pysäköinnille tarkoitettuun paikkaan. Yli 20 m etäisyydellä pysäköity liikkumisväline voidaan tulkita olevan hyväksytyn alueen ulkopuolella, jolloin sille voidaan tehdä maksullinen siirto.

Samalla keskustan pakotetun pysäköinnin alueella operaattorin tulee käyttää vain pysäköinnille merkittyjä paikkoja liikkumisvälineiden jättöpaikkoina niitä siirtäessään. Operaattori saa käyttää yhdestä pysäköintialueesta maksimissaan 1/3 kapasiteetin lautoja asetellessaan. Mikäli pysäköintialueella on jo valmiiksi operaattorin lautoja yli tuon määrän, on operaattorin käytettävä toista pysäköintialuetta lautojen jättöön. Säännöllä pyritään takaamaan kaikille operaattoreille tasapuolinen mahdollisuus jättää lautoja merkityille paikoille.

Muilla alueilla operaattorin tulee käyttää jättöpaikkoina ensisijaisesti välikaistoja tai muita kadun reuna-alueita. Sijoittaminen ei saa kuitenkaan vahingoittaa kaupungin viheralueita tai kalusteita. Operaattorin tulee huolehtia, ettei liikkumisvälineitä jätetä operaattorin toimesta alle 2,5 m leveille jalkakäytävälle eikä lainkaan pyöriteille. Yhdistettyjä jalankulun ja pyöräilyn väyliä voidaan käyttää jättöpaikkoina vain, jos väylän leveys on vähintään 3,5 m.

Operaattorin sovelluksen on veloitettava käyttäjää ottamaan kuva pysäköidystä liikkumisvälineestä ajon jälkeen. Kamera-analytiikkaa on kehitettävä niin, että sovellus myös pystyy antamaan käyttäjälle palautteen, mikäli kuvassa ei esiinny lainkaan pysäköityä mikroliikkumisvälinettä tai sitä ei kyetä tunnistamaan kuvasta. Operaattoreiden tulee myös käydä valokuvia läpi ja sanktioitava käyttäjiä selkeästi virheellisestä pysäköinnistä.

6. Nopeusrajoitukset

Sähköisten vuokrattavien mikroliikkumisvälineiden suurin sallittu nopeus Tampereella on 20 km/h. Suomen lainsäädännön mukaisesti niillä on ajettava tällöin pyörätiellä tai ajoradalla.

Lisäksi Tampereella on käytössä Hämeenkadun-Itsenäisyydenkadun alueella 15 km/h maksiminopeusrajoitus sekä erikseen määriteltyjä 10 km/h nopeusrajoitusalueita. Nopeusrajoitusalueita saatetaan lisätä ja muuttaa kaupungin toimesta.

Yöaikaan (klo 23–05) maksimiajonopeus Tampereella on 15 km/h koko kaupungin alueella keskiviikkotorstai, torstai-perjantai, perjantai-lauantai ja lauantai-sunnuntai -öinä sekä vappuaaton ja vappupäivän sekä juhannusaaton ja juhannus yön välisinä öinä (pois lukien 10 km/h alueet, jotka ovat voimassa aina).

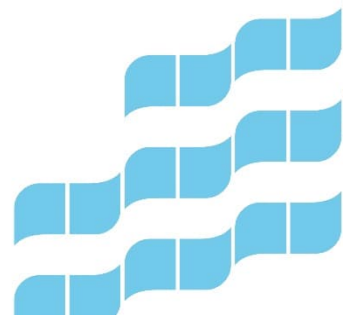
Operaattorilla on oltava käytössä tekninen ratkaisu, jolla voidaan rajoittaa liikkumisvälineen nopeus sijaintiperusteisesti mahdollisimman tarkasti. Operaattorin on sitouduttava päivittämään ja taustajärjestelmiään viimeisimmällä voimassa olevalla versiolla nopeusrajoitusalueista. Kaupunki toimittaa nopeusrajoitusalueet esim. paikkatietomuodossa operaattorille.

7. Liikenneturvallisuus

Operaattorin tulee opastaa käyttäjää hyviin ja turvallisiin ajo- ja pysäköintitapoihin ja kertoa toiminta-alueestaan sekä kaupungin rajoitetuista ja kielletyistä ajo- ja pysäköintialueista. Lisäksi operaattorin tulee opastaa yleisesti käyttäjää liikkumisvälineen käytön osalta. Ohjeistaminen pitää tapahtua vähintään asiakkaan liittyessä palvelun käyttäjäksi.

Operaattorilla tulee olla sovelluksessaan käytössä reaktiotesti- tai muu vastaava tekniikka, jolla voidaan kyetä tunnistamaan päihtynyt käyttäjä. Operaattorin tulee varmistaa, että mikäli käyttäjä ei läpäise testiä, välinettä ei voi ottaa käyttöön. Reaktiotesti on oltava käytössä vähintään keskiviikkoisin, torstaisin, perjantaisin ja lauantaisin alkaen klo 23 ja päättyen seuraavana aamuna klo 05. Lisäksi reaktiotesti on oltava käytössä vappuaaton ja vappupäivän sekä juhannusaaton ja juhannuspäivän välisinä öinä.

Yöaikana (klo 23–05) käyttäjää tulee myös varoittaa sovelluksessa myös päihteiden vaikutuksen alla ajamisen vaaroista, vaikka pakollinen reaktiotesti olisi käytössä.

Operaattorin tulee lisäksi suositella käyttäjilleen kypärän käyttöä.

Operaattoria kehoitetaan kehittämään teknologiaa, joka kykenisi tunnistamaan kahden ja useamman henkilön ajamisen samalla liikkumisvälineellä, ellei sitä ole sellaiseen tarkoitettu. Kyseessä on merkittävä liikenneturvallisuusriski ja kyseinen toiminta on lainvastaista. Tekniikan kehitystä pidetään suosituksena eikä ehdottomana vaatimuksena palvelulle.

Operaattori vastaa toiminnan tarvitsemista vakuutuksista ja kertoo niistä myös käyttäjille selkeästi joko sovelluksessaan ja/tai nettisivuillaan.

8. Asiakaspalvelu

Operaattorin tulee varata riittävät palautekäsittelykanavat ja -henkilöstö asiakaspalautteen käsittelyyn, jotta operaattoreille voidaan esim. ilmoittaa vaaraksi olevista tai hajonneista liikkumisvälineistä. Myös yksityiset toimijat, kuten yksityishenkilöt ja taloyhtiöt, tarvitsevat asiakaspalvelukanavan yhteydenottoja varten. Operaattorin tulisi kyetä käsittelemään suomenkielisiä asiakaspalautteita.

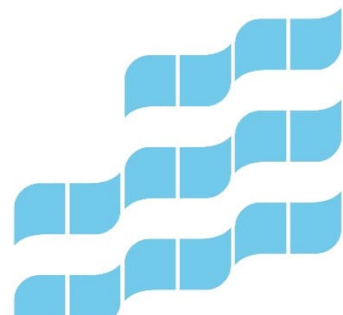
Mikroliikkumisvälineen siirtotarpeita, kaupungin muuta yhteydenpitoa ja mahdollisia ongelmatilanteita varten on operaattorilla oltava nimetty yhdyshenkilö. Operaattorin tulee toimittaa kaupungille tämän yhteystiedot.

9. Liikkumisvälineen siirtäminen

Liikkumisvälineiden siirtely on ensisijaisesti operaattorin tehtävä. Operaattorilla tulee olla riittävästi henkilöstöä, kalustoa ja varastointitilaa liikkumisvälineiden siirtelyä sekä pidempiaikaista säilytystä ja huoltoa varten. Pysäköidyt liikkumisvälineet eivät saa aiheuttaa vaaraa tai vaikeuttaa muuta liikumista alueella, ja operaattorin on reagoitava mahdollisimman nopeasti siirtämällä liikkumisvälineet turvallisempaan paikkaan, jos niistä aiheutuu vaaraa tai merkittävää haittaa. Tämä edellyttää sen, että operaattorin on seurattava itse aktiivisesti pysäköityjen liikkumisvälineiden sijaintia ja että operaattorilla on käytössä toimivat palautekanavat mm. viranomaisten yhteydenottoa varten.

Liikkumisvälineen siirtotarve voi syntyä mm. seuraavissa tapauksissa:

- Jos liikkumisvälineen pysäköinnistä aiheutuu haittaa esim. liikumiselle, logistiikalle tai kunnossapidolle.
- Jos liikkumisvälineiden kasautuminen tiettyyn paikkaan estää alueen normaalin käytön.
- Jos liikkumisväline on päätenyt jostain syystä toiminta-alueen ulkopuolelle.
- Jos liikkumisväline on päätenyt epäsojivaksi katsottuun paikkaan, esim. viheralueelle, ajoradalle, pysäkillle tms.
- Jos liikkumisväline on rikkinäinen, on operaattorin siirrettävä se korjattavaksi kahden (2) vrk:n kuluessa vian ilmoittamisesta tai havaitsemisesta.
- Yleiset alueet eivät ole liikkumisvälineiden pitkäaikaista säilytystä varten. Tarvittaessa liikkumisvälineet, jotka ovat olleet pitkään käyttämättöminä, voidaan siirtää kaupungin varastoon.

Kaupunki voi siirtää liikenteelle haittaa tai vaaraa aiheuttavan liikkumisvälineen maksullisena lähisiirtona tai varastosiirtona. Lähisiirrolla tarkoitetaan siirtoa, jossa liikkumisväline siirretään lähellä olevaan pysäköinnille soveltuvaan paikkaan. Varastosiirrossa liikkumisväline siirretään kaupungin varikolle. Varastosiirrossa liikkumisvälineen voi noutaa suoritettua maksua vastaan kaupungin määrittelemästä paikasta.

Liikkumisvälineiden siirtelystä vastaavan henkilöstön on esim. pakettiautokalustolla operoidessaan noudatettava tieliikennelakia. Liikkumisvälineiden pieniä huoltotöitä, kuten akkujen vaihtoa, voidaan lyhytaikaisesti tehdä katualueella, mutta tästä ei saa aiheutua tarpeetonta haittaa muulle liikkumiselle ja kadun käytölle.

10. Liikkumisvälineet

Liikkumisvälineillä tulee olla selkeä omistaja, joka niistä vastaa. Vähintään operaattorin nimi on oltava selkeästi merkitty jokaiseen liikkumisvälineeseen. Myös operaattorin yhteystietojen löytyminen liikkumisvälineestä on toivottavaa.

Liikkumisvälineiden tulee olla toimivia, laadukkaita ja voimassa olevien lakien, asetusten sekä säännösten mukaisia. Rikkinäisiksi tulkitut välineet voidaan siirtää kaupungin varikolle, ja siirrosta peritään siirtomaksu.

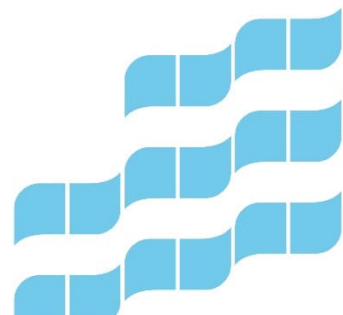
Operaattorilla pitää olla ennen toiminnan käynnistymistä valmiina huolto- ja palvelujärjestelmä, jolla varmistetaan liikkumisvälineiden jatkuva säilyminen laillisessa ja turvallisessa käyttökunnossa. Operaattori vastaa myös siitä, että käytössä on riittävä määrä huoltohenkilöstöä ylläpitämään liikkumisvälineet ajokuntoisina. Operaattorin tulee kuvata ennen toimintansa käynnistämistä, miten huolto aiotaan järjestää ja kuka siitä vastaa.

11. Tapahtumat

Operaattorin on toimittava yhteistyössä tapahtumien järjestäjien kanssa ja varmistettava tapahtumanaikaisten normaaleista säännöistä poikkeavien rajoitusten ottaminen käyttöön tilapäisesti tapahtumajärjestäjän tai kaupungin toiveiden mukaisesti. Rajoitukset voivat liittyä esim. ajonopeuksiin ja pysäköintiin ja poiketa normaalisti käytössä olevista säännöistä. Operaattorin on pyynnöstä avustettava tapahtumajärjestelyiden suunnittelussa liikkumisvälineiden pysäköinnin ja käytön osalta. Tapahtumien jälkeen operaattorin on huolehdittava siitä, että normaalit rajoitukset palautetaan käyttöön.

12. Data ja rajapinnat

Operaattorin on luovutettava anonymisoitua dataa kuten liikkumisvälineiden määrän, matkojen lähtö- ja määränpäätt sekä matkojen kokonaismäärät kaupungin viranomaiskäyttöön suunnittelun ja liikkumisen palveluiden edistämiseksi. Kaupunki voi antaa datan myös kolmansien osapuolten nähtäväksi ja käsiteltäväksi, mutta vain kaupungin omien selvitysten ja suunnitelmien edistämiseksi avustamiseksi. Kaikki käyttäjiin liittyvä henkilökohtainen data pitää suojata ja prosessoida vallitsevan kansallisen ja EU:n lainsäädännön mukaisesti. Tarvittaessa datan luovuttamisesta voidaan laatia kaupungin ja operaattorin välinen sopimus.

Mikäli kaupungilla on käytössä kolmannen osapuolen tarjoama data-analytiikka-alusta (esim. Vianova Cityscope), tulee operaattorin mahdollistaa tiedon siirtyminen alustaan saumattomasti. Kaupunki varmistaa ennen alustan hankintaa, että se soveltuu nykyisten kaupungissa toimivien operaattoreiden datan vastaanottamiseen. Operaattorin on myös kaupungin niin vaatiessa käytettävä alustaa myös tietojen, kuten rajoitusalueiden, vastaanottamisessa ja siirtämisessä omiin järjestelmiinsä.

13. Valvonta ja testaaminen

Kaupungin sääntöjen noudattamista varten operaattorin on tarjottava kaupungin määrittelemille yhteyshenkilöille ilmainen pääsy välineiden käytännön testaamista varten eli siten, että testitunnuksilla pääsee kokeilemaan liikkumisvälineiden toimivuutta ajossa ja pysäköinnissä. Vaihtoehtoisesti kaupunki ja operaattori voivat järjestää yhteisiä testitilaisuuksia, joissa sääntöjen noudattaminen todetaan käytännössä yhteisesti. Mikäli testeissä paljastuu puutteita, viestii kaupunki niistä operaattoria, jonka on viipymättä korjattava puutteet.

14. Kaupungin yhteyshenkilöt

Tampereen kaupungin ensisijaisina yhteyshenkilöinä mikroliikkumispalveluihin liittyvissä asioissa toimivat:

- Vastaava liikenneinsinööri Pekka Stenman, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 040 163 7226
- Erikoissuunnittelija Jukka Uusitalo, etunimi.t.sukunimi@tampere.fi, puh. 040 800 7582

Liite 1: Välineiden maksimimäärän rajoitusalue kartalla

Liite 2: Pakotetun pysäköinnin rajoitusalue kartalla

